

Hogyan omlott össze évszázadokkal ezelőtt és másfél évszázadon át

EURÓPA LEGSZEBB VÁROSA

Buda és Pest középkori arculata Ferrarius, Bonfini, Ursinus Velius, Tubero, Oláh Miklós és mások műveiben, továbbá a Schedel-féle krónika fametszetén és a XVI. század első feléből származó grafikai ábrázolásokon van megörökítve. Az írók nem találnak szavakat, hogy a királyi vár építészeti szépségeit és művészeti gazdagságát kellőképpen méltassák, a városábrázolások pedig Budát és Pestet a késői gót stílusban és a frank területek építkezéseinek modorában szemléltetik.

Buda városképének számos pontja volt, amely az egykorú szemlélőt méltán lekötötte és ha a XV-XVI. századi írók és művészek nem is törekedtek a teljes topografiai valóság szemléltetésére, a városkép általános és kiemelkedő vonásait mégis szemléletesen örökítették meg. A Várhegyen épült Budavára karcsu tornyaival, templomaival, olasz izlésű palotáival és polgárházaiakkal *akkor is a legszebb európai városok közé tartozott.* A vár legkiemelkedőbb része a déli oldalon fekvő királyi palota épület-csoportja volt, melynek tulajdonképeni építője Zsigmond király. Zsigmond Nagy Lajos palotáját, amely a várhegygerinc délnyugati oldalán húzódott, minden ízében gótikus jellegű épületkomplexummal egészítette ki. Ezen a képen Mátyás király sem változtatott. Kisebb helyiségeket épített ugyan a várhoz és valószínűleg ő fejezte be a Zsigmond halálá-

val félbemaradt *Friss-palotát*, de főként a külső és belső dekoráció renaissance izlésű kiképzésével tette a királyi házléket világhírűvé. Emellett a királyi várat és várost erős falakkal és védőművekkel erősítette meg. A királyi vár forma- és szingazdag épületesoportjának méltó folytatása a felsőváros észak felé húzódó utca- és térsorozata, amelyben a viszonylagosan hosszú békés időkben a királyi hatalom védelme alatt a magyar népi elem mindinkább a vezető szerepet foglalta el. Ugyancsak *Mátyás idejében alakult ki Pest városi jellegc.* Mátyás a várost fallal kerítette körül, amelyen belül a népes és gazdag város kereskedelme és ipara erős fejlődésnek indult.

A „királyi” Buda Nagy Lajos, Zsigmond és Mátyás király uralkodásának korszakain át éri el külső és belső jelentőségének csúcspontját. Falai között nem egyszer Európa sorsáról döntenek. A királyi székhely az ország politikai és gazdasági életének középpontja. A fejedelmi tekintélyt külsőleg kidomborító haderő és kincstár ura innen indul diadalmas hadjárataira és ide tér vissza, amidőn a magyar imperium területét és hatalmát gyarapította. Buda egyszersmind a tudományokat és művészeteket felkaroló királyi székhelye, azokban a korokban, amelyekben a királyi név és tekintély már el sem képzelhető a tudomány és művészetek felkarolása nélkül.

Buda alkonya az ujkor hajnalán

A középkor végén nekilendült fejlődést az ujkor hajnalán lassu pangás, majd a török korszakkal fokozatos pusztulás váltotta fel, amely alatt a város képe konturokban átalakul. A renaissance stílus korszakát Nyugat-Európában a barokk követte. Nálunk a két korszak közé beékelődő török hódoltság kora elsősorban a pest-budai viszonyokra nézve jelent óriási különbséget. A korai barokk helyét ugyanis nálunk *a keleti művészet és kultúra foglalja el, amely azonban a városok képét csak konturokban, de nem alapvetően változtatja meg.* Mert a keleti művészeti törekvés életereje megtörik a középkor többszázados fundamentumain és így a magyar főváros középkori jellege mintegy két századdal él tovább. A teli renaissance és a késői barokk budai és pesti emlékei közé beékelődő, néprajzilag és fejlődéstörténetileg egyaránt eltérő emlékcsoportot: a török művészet emlékeit hangsúlyozzák a változatos egykorú grafikai maradványok, amelyeknek legnagyobb része a török világ utolsó éveire vonatkozik.

A mohácsi csata után, szeptember 10-én érkezett Szolimán hadával Budára. A várost ugyan meg akarta kimélni, de mérészt szabad zsákmányolást engedett katonáinak, akik azután a várat két helyen felgyújtották és így számos épület lett a tűz martaléka. *Ekkor pusztult el a pülsök Szent Lőrincről nevezett anyakolostora is.* A török ez alkalommal rövidesen elhagyta a várost és nem tartotta meg birtokában 1529-ben sem, amikor a megvesztegetett német őrség a várat a török kezére játszotta, hanem nagy ünnepélyességgel adta vissza János királynak és a magyar nemzetnek. Buda a következő években is harcok színhelye. 1530-ban Roggendorf, I. Ferdinánd vezére ostromolja eredménytelenül; 1540-ben Fels vezet hadat Buda ellen, ugyan-csak Ferdinánd nevében, de csak Pestet sikerült elfoglalnia. A következő év májusától augusztusáig ismét Roggendorf ostromolja a várat. Megszállja a Vízvárost, a Margitszigetet és a Gellérthegyét. A szultán közeledésének hírére azonban visszavonul. Az elvonuló német táborát azután a török minden oldalról megtámadja és nagyrésztben megsemmisíti. Csak 1541 augusztus 26-án, a mohácsi csata tizenötödik évfordulóján vette a szultán birtokába csellem, minden vérontás nélkül Budát, miután Izabella özvegy királynét és fiát János Zsigmondot Erdélybe telepítette. Szulejmánt budai basává nevezte ki; egyszersmind Magyarország helytartójának tette meg és alája rendelte a magyarországi bégeket. Ezzel Buda a magyarországi török hódoltság fővárosa lett. Ferdinánd III. Pál pápa segítségével még egy kísérletet tett Buda elfoglalására: 1542 szeptemberében Joschim brandenburgi őrgróf vo-

nul Pest falai alá, de nagy serege ellenére egyszeri ostromkísérlet után, amikor hire jön a felmentő sereg közeledésének, sietve eltávozik a császáriak számára oly sok balsikert látott város falai alól.

Ezután több mint félszázadon át nem tesz kísérletet a császári sereg Buda visszafoglalására. A török ez idő alatt fokozatosan berendezkedik a régi királyi városban. Megszervezi a város helyőrségét; a várat megrakja katonasággal, főként janisárokkal, akiknek vezére a budai várparancsnok. Bevonul a keresztény templomokból alakított mecsetekbe, megszervezi a közigazgatást és igazságszolgáltatást is. A budai hely-

A szenny közepén kezdődik a «lördőváros»

Buda és Pest városképének átalakulása, etnografiai összetételének teljes kicserélődése mutatja leginkább, hogy a török mily helyrehozhatatlan károkat okozott hazánk kulturális és népi fejlődésében és mennyire nincs igazuk azoknak, akik szerint a hódítók kíméletlen részesítették volna a várost és annak lakosságát. A hódoltság idején Budán járt utazók egyértelműen állapítják meg, hogy a város a pusztulás képét mutatja. A házak dűledezőfélben vannak, amelyekbe *a nap besüt, az eső beesik, az utcák piszkosak, tele döggel, szeméttel;*

MARADÉKOT HIRDETÜNK!

Hihetetlen olcsó árakon
árusítunk nagytömegű

MARADÉKOT

Mosóáru, műselyem, selyem,
szövetmaradékok
teljes ruhákra is.

Sifón, vászon, zefir, törül-
köző, függöny, szőnyeg,
stb. maradék
óriási választékban

III. emelet (Lift)

DIVATCSARNOK

Rákóczi-ut 72-74.

742
143
140

18
17
16
15
14
13
12
11
10
9
8
7
6
5
4
3
2
1

orség száma a békés időkben 3000-3500 közt váltakozott, de az ostromok idején sokkal nagyobb számú katonaságot vontak össze a várban. Az 1686-i ostrom idején *a rendes katonaság 7-8000, az összes fegyverfogható férfiak száma pedig 10-12.000 főből állott.* A visszafoglalást megelőző időkben ugyanannyi volt a polgári lakosok száma is. A középkor végén Budán élő mintegy hatezernyi, jórészt magyar lakosság részint elmenekült, részint elpusztult. És ha a hódoltság folyamán elenyésző kis számban visszaszivárgott, vagy a környékről betelepedett is, a hosszú török uralom alatt semminemű szerephez nem jutott. Buda keleti várossá lett, amelynek uralkodó lakossága a török, kereskedője a zsidó és délszláv, míg a csekély magyarság földművelést és bortermelést folytatott.

más keresztény templommal együtt mecsetekké alakították át. A gyönyörű freskókat bemészelték és helyükbe a Korán mondatait írták, a templomok berendezéseit pedig megsemmisítették. Hamarosan feltűntek *a fürdőépületek is, amelyeknek legnagyobb része a XVI. század folyamán épült.* Noha a török a fürdőknek általában gondját viselte, a hódoltság végefelé e téren is hanyatlás állott be. Mig ugyanis a XVI. században és a XVII. század elején kilenc nagy kö-

Ha talajvizet a pincéje, ha nedves a lakása, raktára stb
szigeteltesse egyszer
„BIBER-F” teljesen
szagtalan
fehér habarcsszigetelővel!
Sok pénzt takarít meg, mert többé Önnek szigetelésre nem lesz szüksége!
Gyártja: „BIBER”-Művek r. t. Budapest.

fürdő volt Budán s különösen szép volt közöttük a mai Császárfürdő helyén álló Veli bég fürdője, a visszafoglalás idején ezekből csak öt maradt épen.

Buda és Pest figurális művészeti emlékei azonban egyik napról a másikra eltűntek; részben a vandalizmus áldozatai lettek, részben pedig *Konstantinápolyba kerültek.* A fényes királyi vár lakó nélkül maradt, mert a budai basák nem vették igénybe a magyar királyok hajlékát. A gótikus vár finom köcsipkái gondozás nélkül gyorsan elpusztultak, a domborműveket letörték és meszet égettek belőle. Mátyás világhíres könyvtárának maradványai földalatti helyiségekben por, piszok és penész között mentek veszendőbe. Óbuda sorsa pedig a legmoshatóbb volt. A hajdan virágzó római városból, majd meg szép templomairól nevezetes kis mezővárosból a szó szoros értelmében kő nem maradt kővön. A várost a török a föld színéig lerontotta és helyén a janisárok gyakorlatozták.

A középkori városból mindazt, amit a török nem rombolt le, vagy az elemi csapásoknak nem esett áldozatul, az ostromok viharai pusztították el. 1598-ban Mátyás főherceg vezérlete alatt Pálffy és Schwarzenberg kísérelték meg Buda visszafoglalását. A külvárosok, a Gellérthegy s majdnem az egész környék a keresztények hatalmába került, de a várat nem tudták bevenni. Már az 1598. évi ostrom is sok kárt tett különösen az alsó városokban. 1602-ben Russwurm császári vezér érkezik Buda alá. Pestet elfoglalja ugyan és Buda ostromát is nagy erővel kezdi meg, de a török megvesztegeti, amire elvonul a vár alól. Hütlenségéért 1604-ben halállal lakol. Az 1602. évi ostrom idején igen sok ház pusztult el. Bock János kassai városbíró még 1605-ben is azt állapítja meg, hogy *a házak teteje jórészt hiányzik.* A háztetőket ugyanis a török az ostrom alkalmával, hogy a tűzvész el ne

NEMZETI UJSÁG

ÉS UJNEMZEDÉK

hangos ujságja

a Duna-korzón, augusztus 20-án
SZENT ISTVÁN NAPJÁN

Gyors hirszolgálat!

HIS MASTER'S VOICE LEMEZEK

— Számos női bajnál reggel, éhgyomorral fél-poháryi természetes „Ferenc József” keserűvív végtelen nagy megkönnyebbülést szerez azáltal, hogy a belek tartalmát felhígítja és akadálytalanul kiüríti, azonkívül az emésztőszervek működését lényegesen előmozdítja. Orvosok ajánlják.

terjedjen, rendesen lebontotta. Nyolcvankét évig ismét zavartalan a török uralma Budán. 1663-ban *Evlia Cselebi* török utazó még igen sok régi korból maradt házat lát a városban, melyeknek kapuján és falán észreveszi a régi festmények és díszek maradványait.

Bécs 1688. évi felmentése után a *Szent Liga* főcélja Buda visszafoglalása. Ezt sürgeti *XI. Ince pápa* és *nunciusa, Buonvisi*. Emellett kardoskodik *Sobieski János lengyel király* is. Buda ostromát *Lotharingiai Károly fővezér* 1684-ben határozta el. De noha Visegrádot bevette és a török hadat Erdnél megverte, Buda visszafoglalása ez alkalommal még nem sikerült. A vezérek közötti egyenetlenség, a készülétlenség, továbbá a hadsereget tizedelő járványok miatt az ostromló sereg elvonult, miután Pestet teljesen felégette és a Vizivárost, valamint a Tabánt is teljesen feldúlta. Végre 1686 júniusában Lotharingiai Károly hatalmas, jól felszerelt százezer főből álló sereggel érkezett Buda alá. Károly herceg fővezérlete mellett *Miksa Emanuel* külön parancsnoksággal azután *Badeni Lajos, Stahrenberg Rüdiger, Caprara, Croy* herceg, *Souchez* és *Pfalz-Neuburgi* herceg, a német lovagrend nagymestere, gróf *Pálffy Károly János, Schönig* tábornok, a *Baden-Durlachi* őrgróf, *Sachsen-Weissenfels* herceg vezették a császári, a bajor, a brandenburgi, a sváb, a frank és szász hadcsapatokat, amelyekhez Európa majd minden nemzetéből jelentkezett önkéntesek csoportjai járultak. Résztvett az ostromban 14—15.000 főnyi magyarság is, amelynek főeleme a Thökölytől átpártolt kurucokból állott gróf *Csáky László, Barkóczy Ferenc* és *Petneházy Dávid* vezetése alatt.

Amit Buda megérdemel...

Az ostrom június végén kezdődött. Mátyás régi palotája felől *Miksa Emanuel*, míg *Károly herceg* észak felől fogta körül a várat. Alatta a brandenburgi a Rózsadombtól nyugatra, a svábok pedig a Svábhegyen állottak. A magyar hajduk szétszórtan, míg a huszárság *Pálffy* és *Bottyán* alatt dél felé végzett felderítő szolgálatot. A keresztény tábor népe közül azoknak, akik már 1684-ben is látták a tájat, ismerősnek tűnt fel a vidék, mégis újra meglepte őket a panoráma szépsége. A világlátott híres velencei *Gromani* család sarja, aki a köztársaság megbízásából vett részt Buda ostrománál, csodálattal adózik a táj szépségének: „Valóban megérdemli Buda, hogy egy nagy ország fővárosa legyen”. Közlebbi pillantás a testvérvárosokra azonban a természeti szépségek keltette hatást lerombolja. A vár körüli alsóvárosok és Pest már csak romhalmaz. A várost az öreg *Abdurahman* basa védte 7000 főnyi sorkatonaság és 10.000-nyi felfegyverzett lakos élén. A vár az akkori haditechnika minden eszközével meg volt erősítve: a kézigránátvetés, akna és ellenakna és a fedett sáncokkal való harc mindkét oldalon szerepelt. Több véres roham után *Károly herceg* frontszakaszán egyes külső falrészek a keresztények kezébe kerültek. *Julius 27-én* a brandenburgiak oszlopban az első zászlót győri magyar hajdukták a falra, igaz, hogy a roham ötezer keresztény, közte hatszáz hajdu életébe került. A hosszú ostrom nagyon meggyöngyöztette a keresztény seregeket, de idejében érkeztek *Carafa, Heister* és *Scharffenberg* hadtestei és szeptember 2-án beteljesedett a vár sorsa. Az északi fronton a császáriak és brandenburgiak a magyarokkal együtt elfoglalták a belső bástyákat és utcai harcban túdultak a királyi palota felé, melynek déli falait a bajorok nagy nehézségek árán vítették meg. *Abdurahman* kezében fegyverrel esett el, a megmaradt őrség, asszonyok, polgárok és zsidó kereskedők, akik mindnyájan vad elszántsággal vettek rútkat és letették a fegyvert. A bajor választó a várat három napra átadta a ka-

tonáknak szabad zsákmányra. Budavár ekkor teljesen elpusztult. Már a prédálás kezdetén tűz ütött ki a házakban. Ol-tásra senki sem gondolt, sőt a fáklyák világánál is zsákmányoló katonák gondatlansága miatt az égés oly mérvet öltött, hogy már 3-án egész Buda lángokban állott. A hullák ezrével fedték az utcákat és a zsákmányra éhes katonák az égő házak üszkei között csoportosan járva, kutatták az elrejtett holmikat. És a tudós *Marsigli* is a holttestek között lépkedett. Kutatta *Mátyás* híres könyv-

tárának száználmas maradványait, hogy megmentse azt, ami a „királyi” Budából menthető volt. Szeptember 3-án a keresztény sereg ünnepélyes Te Deumot tartott. Majd hozzáfogtak a romok eltakarításához és a vár erődítményeinek visszaállításához. Az új korszak eltávolított minent, ami a török időkre emlékeztetett. Néhány évtized múlva a város új, barok arculata jelezte, hogy Buda ismét a Nyugat kulturközösségéhez tartozik.

Kelényi B. Ottó.

GYALOG JÖTT HAZÁJÁBÓL

a Szent István-napra egy hollandi diák

Mintha csak tengert járó, ismeretekre szomjas őseinek nyugtalan szelleme üzné ezt a kis holland fiút, úgy áll előttünk csillogó szemmel, napégetten a hosszú uttól: *Willem Bagghus*, a vlaardingeni katolikus gimnázium most érettségizett diákja.

Május 10-én indult utnák, gyalogszerrel. Azt mondja: sok szépet, szomorút és lelket hevitőt hallott Magyarországról. Gyermek-kora azok között a szegény magyar gyermekek között telt el, akiket a trianoni összeomlás sodort hazájának napfénye alá, hogy a holland nevelőszülők körében találják meg a családi tűzhely nélkülözött melegét. Az a szeretet adott az ő fiatal kezébe is vándorbotot, amely az ő honfitársainak szívében megnyilatkozott, amikor befogadták egy sorsüldözött nemzet gyermekeit.

Willem Bagghus, aki maga is szegény diák, tanulmányozni akarja Magyarországot. Közérlő szeretné megnézni mindazt, amiről hallott vagy olvasott. Valahogy maga is úgy áll most itt közöttünk, mintha igazolást keresne mindarra, amit lelkében, fiatal képzeletvilágában rólunk kialakított. Ugy jött ide, bizalommal közénk, mintha csak ezredrészt kérné viszonzásul annak a szeretetnek, amelylyel honfitársai minden magyart fogadnak odahaza, *Willem Bagghus* nem is panaszkod-

dik: boldog, hogy itt lehet. Gyalog jött Németországon és Csehországon keresztül. Miből élt? Mosolyogva mondja el: szállásadó gazdáinak segített kertet kapálni, tehenet fejni, fát vágni s vigan ment tovább. Itt-ott felkérkedett egy autóra, hogy változatosabbá tegye a gyaloglás egyhanguságát. Plebániákban halt meg, tanítóknál, internátusokban. Mindenütt szeretettel fogadták és adták kézről-kézre felénk, a hozzánk igyekvő holland diákok.

Csehországban, — mert ez már más világ — kellemetlenségei voltak. Németül beszélt, — megfenyegették. Hollandusmivolta és hogy Magyarországra jön körülményi — bizalmatlanságot keltett. El is lopták fényképezőgépjét. Fellélegzett, amikor augusztus 7-én átlépte a magyar határt s egy amerikai autó behozta Budapestre. Most itt marad néhány napig: látni akarja a Szent Jób körménetet. Aztán megindul az országon keresztül gyalog ugyanazzal az utimódszerrel, mint eddig. Szeretné, ha vándorútján ugyanazzal a szeretettel segítenék tovább, mint Németországban és Ausztriában.

A Balkánon és Kisázsian keresztül — Afrikába készül. Utjának végcélja: Pretoria, ahol holland honfitársai várják. Szerencsés utat *Willem Bagghus!*

Nem muzsikál többé a

ZENÉLŐ ÓRA,

Pest kétszázéves, patinás vendéglője

A Belváros egyik patinás tizletére húzták rá ismét a redőnyt. Meghalt a „Zenélő Óra”, élt kétszáz évet, halálát dekonjunkturális szivgyöngöseség okozta. Tegnap délben egy gérokos, feketekeztyűs öregur állt meg a Vármegye-utca és a Városház-utca sarkán a Zenélő Óra vendéglő előtt. A bejárat redőnye le volt húzva, az ajtón hatalmas sárgarézlekt nézett csüggedten az álmélkodó öregurra. Az öregur megnézte az óráját, bizony már dél volt és a régi sörház ajtaja zárva... Lassan többen gyülekeztek az ajtó előtt, körüljárták a házat, a lefüggönyözött ablakokon át ágakodva benéztek a néptelen, homályos termékebe.

— Meghalt, — mondta az egyik ur, — és kegyelettel kalapot emelt az ifjuság bieder-mayer-óráján muzsikáló emlék, az elmúlt, a bezárt Zenélő Óra előtt.

Strucctollas janicsárok, pirosgyöngös bégek látogatták

A Zenélő Óra, amely cégéret a helyiségében muzsikáló óráról kapta, még a török időköt is látta. Kétszáz évvel ezelőtt más világ volt erre, strucctollas janicsárok, főveges, dolmányos, pirosgyöngös, fezes pasák és bégek voltak a híres vendéglő látogatói. A szomszédjai pedig a jelenlegi vármegyeháza helyén működő török profanszütő, hadikenyérgyár üzemei voltak. Amikor a török hadakat kiverték az országból, III. Károly idejében már nemcsak a régi hadastánok jártak ide, hanem Pest-vármegyének a hivatalnokai, a kancellisták gyakori látogatók lettek.

A székelgyulyás „születése”

A Zenélő Óra legnagyobb nevezetessége a — székelgyulyás volt. Csak a törzsvendégek tudták, hogy a székelgyulyás a Zenélő Órából indult „országghóditó” útjára. Volt a múlt század közepén a sörözőnek egy nevezetes törz-

vendége: *Székelgyulyás József* Pest megye főlevéltárosa, a Petőfi utáni irodalmi korszak egyik alakja, aki hivatalos főlevéltárosi címe mellett a vármegye-kapitány büszke rangját is viselte. A főlevéltárosnak a versíráson kívül még egy titkos szenvedélye is volt: ételeket kreált. Ő főzött először székelgyulyást. Tehát a székelgyulyás neve nem a székelgyulyástól származik, hanem *Székelgyulyás József* nevét örökíti meg. A receptet a Zenélő Órának ajándékozta, úgyhogy hosszú ideig csak itt lehetett székelgyulyást kapni.

Házbécartozás...

Az utóbbi időkig vigan mérték a jófajta borokat, a habzó sört és a finom székelgyulyást a történelmi falak között. Az elmúlt évben azonban — a kétszázadik jubileumi esztendőben — özv. *Verbőczy Lajosné*, aki huszonhét esztendő óta vezet a Zenélő Órá-t, nehézségekbe jutott. Hetezeröt száz pengő évi házbéret fizetett a helyiségért és erre az összegre 1800 pengő hátralékban maradt. Tegnapelőtt végrehajtó jelent meg a híres vendéglőben és nyomban be akarta esukni az ajtókat. A helyiségben tartózkodott *Frömmel Károly* ezüstműves-mester, aki megtudván, hogy az ő kedves helyisége, ahol egy emberöltön keresztül jól érezte magát, tartozásai miatt bezárásra kényszerül, zsebébe nyúlt, kérte a hivatalos embereket, várjanak, amíg az 1800 pengőt a helyiségbe hozza, mert hajlandó a fennmaradó házbéret zsebéből kifizetni. De ha nem várnak, váltót ad a pénzről. A hivatalos emberek nem vártak sem a váltóra, sem a pénzre, lehúzták a redőnyöket, lakatot tettek a kétszázéves bolt ajtajára. A lefoglalt és zár alá vett butorokat augusztus 27-én elárverozták. A híres Zenélő Óra-szerkezet nem kerül árverésre.

A régi Zenélő Óra helyén vendéglő többé már nem lesz, elnyelt a *terület* egy áruháza.

MIGAZZI-KASTÉLY ÜDÜLO-OTTHON NÓGRÁDVERŐCÉN

a püspöki erdőben egy egyháziaknak, mint világiaknak hosszabb, vagy rövidebb, esetleg csak hétvégi tartózkodásra. — 2 kápolna. — Központi fűtés, vízvezeték, dunai és erdei strandfürdő. Orvos és patika helyben. Elsőrendű ellátás 6—7 pengő. — Telefon: Nógrádverőce 18.

ÓRIÁSI ÁRADÁSOK KOREÁBAN

Tokió augusztus 14.

Szöuli jelentés szerint a Han folyó áradása Kogen, Csuszainando és Csu-szeikokudó tartományokat teljesen elpusztította. Jelenleg a hatóságok 131 halottról és 97 sebesültről tudnak. Huszonhét ember eltűnt. Születel és Fusan között a vasuti forgalom szünetel. Az anyagi kár felbecsülhetetlen.

MEGSZÜNNEK

a rendőrfelügyelő-helyettesi rendiokozatok

A Magyar Rendőr augusztus 15-iki számában érdekes cikk foglalkozik a legújabb miniszterelnöki rendelettel, amely megszünteti a rendőrfelügyelő-helyettesi rendfokozatot. A rendelet szerint a miniszterium a gazdasági és hiteléleti rendjének s az államháztartás egyensúlyának biztosításáról szóló felhatalmazási törvény alapján a rendőrfelügyelő-helyettesi rendfokozatot megszüntik és helyébe lép a rendőrtiszthelyettesi rendfokozat három zsoldfokozattal. Az eddigi III. osztályu rendőrfelügyelőhelyettesek a tiszthelyettesek 3. zsoldfokozatába, a II. osztályu rendőrfelügyelőhelyettesek a tiszthelyettesek 2. zsoldfokozatába, az I. osztályu felügyelőhelyettesek a tiszthelyettesek 1. zsoldfokozatába soroltatnak. A próbarendőr részére megállapított pótdíjat ugyanekkor megszüntetik. A rendelet életbeléptetésének idejében már tényleges szolgálatban állott próbarendőrök azonban továbbra is élvezik a pótdíjat. A rendelet július 1-én lépett életbe.

Ezek szerint tehát megszünik a rendőrfelügyelő-helyettesi elnevezés, amelyet a közönség éveken át amugy sem ismert meg és e fokozatba tartozó altiszteket felügyelőknak, vagy helyetteseknek címezte anélkül, hogy az egyes fokozatokban kiigazodott volna. Viszont gyakran előfordult, hogy a gyakorlatban már régebben tiszthelyettesnek emlegették a felügyelőhelyetteseket.

Fájó lábak ápolása

ma minden embert érdekel. A lábfájdalmak, sőt sokszor a rheumatikus eredetűnek hitt derékfájások stb. okozója is legtöbbször a lábholtozat elváltozásai, — bokasülyedésben, előlábcsülyedésben, lúdtalpban — keresendő. Hányan szenvednek az előláb közepén képződött bőrkeményedés, talpyúkszemek, s azt hiszik, hogy a bőrkeményedés miatt fáj a lábuk, holott a bőrkeményedés stb. már csak egy következménye az előláb, — az úgynevezett haránt boltozat — lesülyedésének, amit ha egy jó betéttel helyesen feltámasztunk, a lábfájás is megszünik s a bőrkeményedés is elmúlik. A gyorsan bekövetkező elfáradást a legtöbb ember vagy gyenge lábizmainak vagy korai öregedése jeleinek tartja, holott egy jó betéttel egyszerűen megszabadultunk a kellemetlen vendégtől.

Weszely István és Társa Utóda cég, Apponyi-tér 1. gyártja és forgalomba hozza a Dr. Lettermann-féle u. n. Euplan-betétet, amely minden statikai jellegű — tehát a lábholtozat elváltozásából eredő — fájdalmat garantáltan megszüntet. Az új eljárás nem merev fémmel oldja meg a kérdést, amely betét nehezen viselhető, a lábra mesterségesen kényszerít rá egy helyzetet, amit a lábnak — helyes vagy nem helyes — túrnie kell, ha bírja s amellet pusztítja a cipőt, harisnyát; szóval használata, bizonytalan javító hatása mellett, nagyon sok kellemetlenséggel jár, hanem egy szabadalmazott új eljárással, egy különleges plasztikus anyagból készülő, szilárd, de hajlékony betéttel.

Az Euplan-betét még puha állapotban kerül a cipőbe s járás közben keményedik meg, tehát nem egy nyugalmi állapotban levő lábat mintáz és ezen minta után készülő betét akarja a test súlyával megterhelni, — tehát egészen más alaku — lábbal elfogadhatni, hanem azt a helyzetet rögzíti, amilyen emelésre a lábnak járás közben van szüksége. Ezen eljárásnál a talp mozgató izmai és szalagjai, működésük közben maguk alakítják a betétet, mi sem természetesebb tehát, hogy egy ilyen betét a lábra káros nyomást nem gyakorolhat. Hajlékonyságánál fogva pedig nem csak hogy kényelmesen viselhető, hanem az izmokat a feltámasztott helyzetben is működni engedi, tehát megrösti, míg a fémbetét a merev — mankószerű alátámasztással elsorvasztja.

Hogy a cég módot nyújtson arra, hogy az új eljárást mindenki anyagi károsodás nélkül kipróbálhassa, oly messzemenő garanciát vállalt, hogy minden olyan betétet, amely 14 napi viselés alatt a panaszokat nem szünteti meg, levonás nélkül visszaveszi.

Római Katolikus Gazdasági Leányiskola.

Főzést, varrást, kertészkedést, baromfityenésztést tanít. Tandij havi kettő pengő. Vidékiek havi negyven pengőért teljes ellátást kapnak. — Árnyas park, kitünő levegő. Felvétel 12-től 20 éves korig. Bővebb felvilágosítást ad az iskola vezetősége: **Pécel, Szilágyi-tér 1.** Válaszbélyeg melléklendő.